BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINF O'QITUCHILARIDA VIRTUAL TEXNOLOGIYALAR VOSITASIDA AXBOROT KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH TIZIMI

Suvonqulova Aziza Abdurazzoq qizi
Lecturer at Gulistan state university
https://doi.org/10.5281/zenodo.20830294

Anotatsiya: *Ushbu maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida virtual texnologiyalar yordamida axborot kompetentligini rivojlantirish tizimi haqida zaruriy pedagogik ma’lumotlar berilgan. Maqolada axborot kompetentlik ta’rifi, virtual ta’lim texnologiyasi mazmuni, maqsad va vazifalari, bo‘lajak o‘qituvchilarni tayyorlashdagi imkoniyatlari va samaradorligi haqida ham fikrlar keltirilgan.*

Kalit so‘zlar: *virtual ta’lim, texnologiya, axborot, kompetentlik, ta’lim, tarbiya, ko‘nikma, o‘qituvchi, talaba, bilim.*

Аннотация: *В статье представлены необходимые педагогические сведения о системе формирования информационной компетентности будущих учителей начальной школы с использованием виртуальных технологий. Также представлены представления об определении информационной компетентности, содержании, целях и задачах виртуальных образовательных технологий, их возможностях и эффективности в подготовке будущих учителей.*

Ключевые слова: *виртуальное образование, технологии, информация, компетентность, образование, воспитание, умения, учитель, ученик, знания.*

Abstract: *This article provides the necessary pedagogical information about the system of developing information competence in future primary school teachers using virtual technologies. The article also provides ideas about the definition of information competence, the content, goals and objectives of virtual educational technology, its capabilities and effectiveness in training future teachers.*

Keywords: *virtual education, technology, information, competence, education, upbringing, skills, teacher, student, knowledge.*

Bugungi kunda, Zamonaviy ta'lim tizimida axborot texnologiyalarining o'rni va ahamiyati tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'qituvchilarining axborot kompetentligini rivojlantirishda virtual texnologiyalar muhim rol o'ynaydi.

Bo‘lajak boshlang‘ich sinf o‘qituvchilarini tayyoralashda fanlarni o‘qitish jarayonida ta’limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning o‘ziga xos jihatlari bor. Fanni o‘zlashtirishda darslik, o‘quv va uslubiy qo‘llanmalar, tarqatma materiallar, elektron materiallar, virtual stendlar hamda ishchi holatdagi mashinalarning ishlab chiqarishdagi namunalari va maketlaridan foydalanilanish, axborot texnologiya faniga oid televizor, radioda berilgan eshittirishlarni ko‘rish, o‘rganilgan ish usullarini bajarish, jurnal va gazetalarda berilgan ma’lumotlarni o‘rganib borish, axborot texnologiya faniga oid atamalarni topishda media vositalardan foydalanib, didaktik topshiriqlarni bajarish axborot manbalaridan (televizor, radio, audio-video yozuv, telefon) foydalana olish va fayllarni ochishda mediamadaniyatga rioya qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

Axborot kompetentligi – bu shaxsning axborotlarni izlash, tahlil qilish, baholash va ulardan samarali foydalanish qobiliyatidir. Bu kompetentlik o'qituvchining pedagogik faoliyatida zarur bo'lib, o'quvchilarga zamonaviy bilim va ko'nikmalarni etkazishda muhim ahamiyatga ega.

Talabalar an’anaviy usuldagi har qanday ta’limga qaraganda ancha boy va murakkabroq bo‘lgan yangi aloqa vositalari tomonidan yaratilgan “o‘ziga xos” bilim maydonida yashaydilar. Axborotlashuv ustuvorliklarining paydo bo‘lishi bilan virtual ta’lim asta-sekin o‘z-o‘zini tarbiyalashga qaytishi mumkin. Multimedia ta’lim mahsulotlarini joriy etish nafaqat ta’lim muassasalari tomonidan amalga oshiriladi, shuning uchun o‘quv jarayoni bevosita ijtimoiy muassasadan tashqarida, balki “kompyuter bilan” yakka tartibda amalga oshirilishi mumkin.

Virtual ta’lim masofaviy ta’lim bilan chambarchas bog‘liq, lekin u bilan cheklanib qolmaydi. U o‘qituvchilar, talabalar va o‘rganilayotgan ob’ektlarning odatiy yuzma-yuz muloqotida paydo bo‘lishi mumkin (va sodir bo‘ladi). Masofaviy ta’lim texnologiyalari talabalar, o‘qituvchilar, mutaxassislar va birbiridan uzoqda joylashgan axborot majmualarining o‘zaro foydalanish imkoniyatini oshirish orqali kunduzgi ta’lim imkoniyatlarini kengaytirish imkonini beradi. Virtual ta’limning, shuningdek, umuman insonni tarbiyalashning asosiy maqsadi - insonning real dunyoda o‘z taqdirini, shu jumladan virtual tarkibiy qismini aniqlash va unga erishishdir [1].

Avvalo, ushbu kontseptsiyani tushunish va talqin qilishni chalkashtirib yuboradigan “virtual ta’lim” atamasining ikki tomonlama tushunilishini ta’kidlash kerak. Virtual ta’lim deganda nafaqat masofaviy telekommunikatsiya ta’limi, balki “ta’lim sub’ektlari va ob’ektlarining o‘zaro ta’siri jarayoni va natijasi, ularni yaratish bilan birga, o‘ziga xosligi ushbu ob’ektlar va sub’ektlar tomonidan aniq belgilanadi” [2].

Tasavvur qilish mumkinki, birinchi tushuncha virtual muhit tomonidan olib boriladigan “virtual ta’lim” ning tor ma’nosini o‘z ichigaoladi. “Virtual ta’lim”ning ikkinchi tushunchasi keng ma’noda virtual maydon, o‘zaro ta’sir sub’ektlarining o‘zaro ta’sirini belgilovchi virtual ta’lim maydoni, tashuvchisi turli xil elektron va og‘zaki, bosma aloqalar bo‘lgan virtual ta’lim maydoni sifatida ta’riflanadi. Agar biz ta’limni ijtimoiy o‘zaro ta’sir jarayoni deb hisoblasak, u virtual jarayon bo‘ladi: “Agar bir yoki bir nechta o‘zaro ta’sir qiluvchi ob’ektlar (talaba, o‘qituvchi) faoliyatning o‘zaro ta’siri sub’ektlari sifatida harakat qilsalar, u holda bu o‘zaro ta’sir ularning virtual manbai bo‘ladi. Bir xil sub’ektlarning ushbu o‘zaro ta’sirdan oldingi holatidan farq qiladigan holat” [3]. Ya’ni, ta’lim jarayonini amalga oshirish virtual muhitni qayta qurishdir.

Ammo, haqiqiy jamiyatdagi ta’lim haqiqiy institutning barqaror maqomiga ega bo‘lganligi sababli, bizning vazifalarimiz faqat zamonaviy tadqiqotlarda ta‟limni virtualizatsiya qilish deb ataladigan mavjud virtual jarayonni virtualizatsiya qilish tavsifini o‘z ichiga oladi.

Virtual ta’lim sohasi - tashqi dunyoga keng tarqalib, hissiy, intellektual va intellektual qobiliyatini ishlatadigan o‘quvchining faoliyati orqali o‘zining tashqi sohalarini kashf eta oladigan makondir.

O‘qituvchining axborot kompetentligi — kasbiy dunyoqarash va mustaqil ta’limni kengaytirish maqsadida axborot faoliyatining turli ko‘rinishlarini bajarish bilan bog‘lik ko‘nikmalarni kiritishi hamda mavjud ma’lumotlarni qabul kilish, qayta ishlash va o‘zlashtirish, yangi bilimni hosil qilish va uni kasbiy hamjamiyatga yetkazish bilan bog‘liq.

Virtual texnologiyalar – bu internet, multimediya, virtual haqiqat va boshqa raqamli vositalarni o'z ichiga oladi. Ular o'qituvchilarga quyidagi imkoniyatlarni taqdim etadi:

1. O'qituvchilar virtual platformalarda interaktiv darslar o'tkazish orqali o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydilar.

2. O'qituvchilar va o'quvchilar turli xil axborot manbalariga, masalan, onlayn kutubxonalar va ilmiy maqolalarga kirish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

3. Virtual texnologiyalar yordamida ta'lim jarayoni ko'pformatli bo'ladi, ya'ni video, audio va matnli materiallar birgalikda foydalaniladi.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida virtual texnologiyalarni qo'llash quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirilishi mumkin:

1. O'qituvchilar uchun maxsus virtual kurslar va dasturlar ishlab chiqilishi lozim. Bu dasturlar o'qituvchilarga axborot texnologiyalaridan qanday foydalanishni o'rgatadi.

2. Talabalarga virtual sinflar va platformalarda amaliy mashg'ulotlar o'tkazish imkoniyatlarini yaratish kerak. Bu jarayonda ular o'z bilimlarini amalda qo'llash imkoniyatiga ega bo'lishadi.

3. O'qituvchilar va talabalar o'rtasida onlayn forumlar va guruh ishlari tashkil etilishi muhimdir. Bu orqali talabalar bir-birlari bilan tajriba almashadilar.

Xulosa. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining axborot kompetentligini rivojlantirishda virtual texnologiyalar muhim vosita hisoblanadi. Ularning yordamida o'qituvchilar zamonaviy ta'lim talablariga javob beradigan bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari mumkin. Shu sababli, ta'lim tizimida virtual texnologiyalarni kengaytirish va ularni samarali qo'llash zarurdir. Bu nafaqat o'qituvchilarning, balki o'quvchilarning ham muvaffaqiyatli ta'lim olishlariga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Hamidov J.A., Murodova A.Y. (2023) Technology for development of professional and technical component of future engineers through virtual educational technology Atamuratov R.K. The educational advantages of virtual reality technologies. The Compiting Science and Technology International Journal, 4 May 2023, 87-90 pp.

2. Hamidov J.A., To‘raqulov O.X. Ilg‘or pedagogik texnologiyalardan dars jarayonida. Uslubiy tavsiyanoma. – Jizzax, 2009. – 149 b.

3. Murodova A.Y. (2023) Technology of development of professional and technical component of future engineers by means of virtual education technology. Science and innovations, 2023/2, 306-311 pp.

4. Мухаммадиев Б. С. Современные инновационные образовательные технологии //sustainability of education, socio-economic science theory. – 2023. – т. 2. – №. 13. – с. 167-173.

5. Sayidahmedov N. “ Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiya”.-T.: Oliy pedagogika instituti, 2003.

6. Eshmirzayev G. (2021). Talabalar kompetentligini rivojlantirishda innavatsion texnalogiyalardan foydalanish. Jizzax-2021